

A Suitable Tourism Model Based on Good Urban Governance for the Chitgar Tourism Complex

ARTICLE INFO

Article Type

Original Research

Authors

Aghanasab A.¹ MA
Adibi Saadinezhad F.^{1*} PhD
Arbabi A.¹ PhD

How to cite this article

Aghanasab A, Adibi Saadinezhad F, Arbabi A. A Suitable Tourism Model Based on Good Urban Governance for the Chitgar Tourism Complex. Geographical Research. 2023;38(4):533-539.

¹Department of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Islamshahr Branch, Islamshahr, Iran

*Correspondence

Address: Islamic Azad University, Namaaz Square, Shahid Sayyad Shirazi Street, Islamshahr, Iran. Postal Code: 33147-67653
Phone: +98 (21) 56363059
Fax: -
geo_adibi@yahoo.com

Article History

Received: November 22, 2023
Accepted: December 19, 2023
ePublished: December 30, 2023

ABSTRACT

Aims Tourism encapsulates a diverse array of individuals, professions, institutions, and locales that converge harmoniously to facilitate the pursuit of travel-related endeavors. This article aims to present a suitable model for tourism based on good urban governance to enhance the Chitgar tourism complex.

Methodology The research, conducted in 1402, had an applied objective and utilized a case study approach focusing on the Chitgar recreational complex. Dimensions and criteria influencing tourism governance were determined through a review of previous studies and assessed through a questionnaire. The validity of the prepared questionnaire was confirmed using the Delphi method. The sample size was determined using Cochran's formula (n=310), and questionnaire reliability was confirmed using Cronbach's alpha (0.81). Research participants, selected through random sampling, included ordinary individuals and visitors to the Chitgar tourism complex. Data were analyzed using the one-sample t-test and SPSS 26 software. The desirability level of each dimension was evaluated using the test.

Findings The governance model for tourism development in the Chitgar recreational complex is achievable considering the nine dimensions: Participation, transparency, rule of law, responsiveness, justice, accountability, supervision, efficiency, effectiveness, and specialization-orientation. The average dimensions were, respectively: Participation 2.5, transparency 2.3, rule of law 2.1, responsiveness 2.6, justice 2.2, accountability 2.7, supervision 2.3, efficiency and effectiveness 2.5, and specialization-orientation 2.6. All dimensions were found to be at an undesirable level.

Conclusion Each dimension of good urban governance has criteria, and enhancing each of them is crucial for improving the level of dimensions and, consequently, elevating the tourism level of the Chitgar complex.

Keywords Tourism; Good Governance; Chitgar Tourism Complex

CITATION LINKS

[Aminian *et al.*, 2017] Assessing the indicators of good governance in development of urban tourism ...; [Astawa *et al.*, 2018] Sustainable tourism and harmonious culture: A case study of cultic model ...; [Boroumand & Karimi, 2021] Re-conceptualizing and presenting a conceptual model for sustainable ecotourism based ...; [Candela, Figini, 2012] The economics of tourism ...; [Esmailzadeh, 2021] The role of good governance in sustainable development of tourism (case study: Cities of Tabriz, ...; [Gispert & Clavé, 2020] Dimensions and models of tourism governance in a tourism system: The experience ...; [Green *et al.*, 1990] Assessing the environmental impact of tourism development: Use of the ...; [Hassanvand *et al.*, 2015] The accountability under the constitutional ...; [Hejazi & Javadi, 2019] Validation of geo-tourism potentials for sustainable tourism development using Hierarchical Fuzzy TOPSIS model (case study: ...; [Herman *et al.*, 2016] The international organisation between globalization and regionalization. Case study: World ...; [Hosseini & Taghvaei, 2020] The codification and evaluation of policy indexes and medical tourism rules in Iran (a qualitative and ...; [Jafarinaia, 2019] Social justice, spatial justice ...; [Kazemian *et al.*, 2021] Developing the appropriate good urban governance model for metropolises of Iran and the integrated analysis of current situation ...; [Leitão, 2010] Corruption and the environmental Kuznets curve: Empirical ...; [Li *et al.*, 2020] A study on the multiobjective optimization model for tourism development-take Shanghai ...; [Momeni *et al.*, 2020] The effects of good governance on the viability of urban peripheral settlements in ...; [Netto, 2009] What is tourism? Definitions, theoretical phases ...; [Pazoki *et al.*, 2021] The study of good governance in sustainable rural tourism development (case ...; [Rahimpour, 2013] Statistical analysis of world tourism industry, future markets and ...; [Reinhold *et al.*, 2017] Business models in tourism: A review and ...; [Rezvani *et al.*, 2018] The role of the key players in the governance of e-tourism ...; [Telfer & Sharpley, 2016] Tourism and development in the developing ...; [Tosun & Jenkin, 1996] Regional planning approaches to tourism development: The case ...; [Sharifzadeh *et al.*, 2019] The assessment of the participatory management in good urban governance (case ...; [Ziaee & Asadian Ardakani, 2021] A framework for leveling good governance factors in the sustainable development of tourism ...

مدل مناسب گردشگری مبتنی بر حکمروایی خوب شهری مجموعه گردشگری چیتگر

اکرم آقانسب MA

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران

فاطمه ادیبی سعدی نژاد PhD

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران

آزاده اربابی PhD

گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران

چکیده

هدف: گردشگری را می‌توان به عنوان طیف وسیعی از افراد، مشاغل، سازمان‌ها و مکان‌هایی تصور کرد که به نوعی با هم ترکیب می‌شوند و تجربه سفر را ارایه می‌دهند. این مقاله ارایه مدل مناسب گردشگری مبتنی بر حکمروایی خوب شهری به منظور ارتقای مجموعه گردشگری چیتگر بود.

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع کاربردی بوده و در سال ۱۴۰۲ در مجموعه تفریحی چیتگر به انجام رسید. ابعاد و معیارهای موثر بر حکمروایی گردشگری با استفاده از بررسی پیشینه مطالعاتی تعیین و در قالب پرسش‌نامه به ارزیابی نهاده شد. روایی پرسش‌نامه تهیه‌شده، به روش دلفی تایید شد. تعداد نمونه‌ها براساس فرمول کوکران ۳۱۰ نفر تعیین شد. پایایی پرسش‌نامه‌ها نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ تایید شد (۰/۸۱). مخاطبان پژوهش برای ورود به بخش میدانی و ارایه پرسش‌نامه، از میان افراد عادی و مراجعین مجتمع گردشگری چیتگر به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. اطلاعات با استفاده از آزمون T تک‌نمونه و نرم‌افزار SPSS 26 تحلیل شد. مطلوبیت هر بُعد با استفاده از سطح مطلوبیت آزمون بررسی و ارزیابی شد.

یافته‌ها: مدل حکمروایی توسعه گردشگری در مجموعه تفریحی چیتگر با توجه به ۹ بُعد مشارکت، شفافیت، قانون‌مداری، پاسخ‌گویی، عدالت، مسئولیت‌پذیری، نظارت، کارایی و اثربخشی، تخصص‌گرایی قابل دستیابی است. میانگین ابعاد به ترتیب، مشارکت ۲/۵، شفافیت ۲/۳، قانون‌مداری ۲/۱، پاسخ‌گویی ۲/۶، عدالت ۲/۲، مسئولیت‌پذیری ۲/۷، نظارت ۲/۳، کارایی و اثربخشی ۲/۵ و بُعد تخصص‌گرایی ۲/۶ بود که همه ابعاد در سطح نامطلوبی قرار داشتند.

نتیجه‌گیری: هر یک از ابعاد تحقق حکمروایی توسعه گردشگری دارای معیارهایی هستند که ارتقای هر یک از آنها در ارتقای سطح سایر ابعاد و نیز متعاقباً ارتقای سطح گردشگری مجموعه چیتگر حایز اهمیت است.

کلیدواژگان: گردشگری، حکمروایی خوب، مجموعه گردشگری چیتگر

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۸

نویسنده مسئول: geo_adibi@yahoo.com

مقدمه

طبق تعریف سازمان جهانی گردشگری، گردشگری شامل فعالیت‌های افرادی است که سفر می‌کنند و در مکان‌هایی خارج از محیط معمول زندگی خود برای کمتر از یک سال پی‌درپی به منظور آسودگی و فراغت، کار و یا اهدافی دیگر اقامت می‌کنند؛ به شرط آنکه هدف از سفرکردن آنها اهدافی مربوط به کسب سود و دریافت مزد در منطقه

مورد بازدید نباشد [Herman et al., 2016]. گردشگری را می‌توان به عنوان طیف وسیعی از افراد، مشاغل، سازمان‌ها و مکان‌هایی تصور کرد که به نوعی با هم ترکیب می‌شوند و تجربه سفر را ارایه می‌دهند. جهانگردی یک فعالیت چندبُعدی و چندوجهی است که بسیاری از زندگی‌ها و فعالیت‌های مختلف اقتصادی را تحت تاثیر قرار می‌دهد [Netto, 2009]. گردشگری یک پدیده بسیار پیچیده است و تنها با اتخاذ یک رویکرد چند رشته‌ای کاملاً قابل درک است [Candela & Figini, 2012].

رشد صنعت جهانگردی تاثیر بسزایی در توسعه اقتصادی صنایع وابسته مانند خوابگاه، حمل‌ونقل، اوقات فراغت، خدمات و مهمان‌نوازی داشته است. در بسیاری از کشورها، گردشگری به ابزاری مهم برای رشد و توسعه اقتصادی منطقه تبدیل شده است [Pazoki et al., 2021]. تلفر و شارپلی [Telfer & Sharpley, 2016] اظهار داشتند که بسیاری از کشورهای در حال توسعه با دریافت سرمایه‌گذاری خارجی، سرمایه و مازاد حاصل از مبادله ارز، سعی در بهره‌برداری از صنعت گردشگری برای تحریک اقتصادی دارند. با این حال، دولت‌های کشورهای در حال توسعه از دهه ۱۹۹۰ شروع به مشارکت در برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری کرده‌اند. پیش از این، مشارکت آنها به مراحل خاصی از برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری بدون هیچ ساختار یا رویه رسمی محدود بوده است. حتی در آن زمان، منافع حاصل از توسعه گردشگری برای شهروندان در کشورهای در حال توسعه غیرقابل انکار بوده، هرچند این منافع بیشتر از طریق اشتغال بدون نیاز به مهارت خاص و در مقیاس کوچک بوده است [Tosun & Jenkin, 1996]. بیشتر مشاغل سودآور در صنعت گردشگری در کشورهای در حال توسعه متعلق به سرمایه‌گذاران خارجی یا تعداد کمی از نخبگان محلی است. به طور قابل توجهی، رشد سریع در صنعت گردشگری مناطق مقصد گردشگری را متحول می‌کند، اما با توسعه گردشگری بدون برنامه‌ریزی و مدیریت، در نهایت می‌تواند منجر به تخریب محیط زیست و عدم تعادل اقتصادی-اجتماعی در بین جمعیت‌های محلی شود [Green et al., 1990]. در واقع، علاقه روزافزون مردم به دیدن تمدن‌ها، فرهنگ‌ها و فهم متقابل و صلح و مشارکت در بازسازی جهان، رشد اعجاب‌انگیزی را بر گردشگری بین‌المللی حاکم نموده است؛ به طوری که ۱۰/۹٪ از کل تولید ناخالص جهان، ۱۰/۷٪ کل اشتغال جهان، ۱۱/۴٪ کل سرمایه‌گذاری، ۱۱٪ درآمد مالیاتی از این بخش تامین می‌شود [Rahimpour, 2013]. در سال‌های اخیر، گردشگری توسعه سریع و متنوعی را تجربه کرده است، این صنعت به عنوان ستونی استراتژیک برای توسعه اقتصاد ملی تبدیل شده است. براساس برآورد شورای جهانی سفر و جهانگردی (World Travel and Tourism Council: WTTC)، سهم جهانگردی ۷۶۰۰ میلیارد دلار از صنعت و ۱۰/۲٪ از تولید ناخالص داخلی جهانی بوده و در سال ۲۰۱۶ اشتغال قابل توجهی در زمینه گردشگری ایجاد شده است. داده‌های سازمان ملل جهانی جهانگردی (United Nations World Tourism Organization: UNWTO) نشان می‌دهد که تا سال

و باعث ایجاد مدل‌های مختلف برای تعیین کیفیت رقابت مقصد در مناطق مختلف جهان شده است. بر این اساس، کشورها و مقصدهای مختلف در تلاش هستند تا با به‌روزرسانی و بهبود شاخص‌های موجود، موقعیت بهتری در رقابت با مقاصد رقابتی کسب کنند و از هم‌تایان خود بهتر عمل کنند. گردشگری داخلی ایران به دلیل فرهنگ عمومی، مسایل سیاسی بین‌المللی و همچنین تورم و نرخ ارز، تقاضای زیادی دارد. فراهم‌آوردن زمینه‌ای برای ارزیابی رقابت‌پذیری مقاصد گردشگری داخلی ایران با استفاده از شاخص‌های متناسب با فرهنگ محلی کشور می‌تواند برای سیاست‌گذاران و ذی‌نفعان صنعت گردشگری، مشاغل و افراد مرتبط با این صنعت بسیار مهم باشد. همچنین می‌تواند راهنمای ارزشمندی در اختیار تصمیم‌گیرندگان قرار دهد. با این همه، تا این زمان مدل گردشگری داخلی که کاملاً منطبق با مشخصات محلی مقصد ایران باشد، ایجاد نشده است [Boroumand & Karimi, 2020].

هدف این پژوهش، ارائه مدل مناسب گردشگری مبتنی بر حکمروایی خوب شهری به منظور ایجاد مشاغل گردشگری و ارتقا سطح رفاه و رضایت ذی‌نفعان بود.

روش‌شناسی

این پژوهش کاربردی با استفاده از مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و مجموعه‌ای از مطالعات میدانی در سال ۱۴۰۲ با مطالعه موردی مجموعه گردشگری چیتگر در شهر تهران نگاشته شد. ابعاد و معیارهای تاثیرگذار بر حکمروایی خوب گردشگری مجموعه چیتگر با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی پیشینه تحقیقاتی و نظریات موجود در این زمینه، استخراج شد. برای بررسی معیارهای تاثیرگذار بر حکمروایی گردشگری بر مبنای وضع موجود از دیدگاه مردم، ۱۲ سوال با استفاده از ۹ بُعد و ۲۲ معیار طراحی شد. پرسش‌نامه شامل دو بخش اطلاعات دموگرافیک و اطلاعات مربوط به سنجش شاخص‌های مورد نظر بود. مبنای پاسخ‌دهی به سوالات این پرسش‌نامه طیف پنج درجه‌ای لیکرت با گزینه‌های «کاملاً مطلوب»، «مطلوب»، «متوسط»، «نامطلوب» و «کاملاً نامطلوب» بود. پرسش‌نامه تهیه‌شده به روش دلفی سنجش شد. خبرگان مورد نظر شامل متخصصین و کارشناسان حوزه گردشگری شهری بودند که به روش غیرتصادفی هدفمند انتخاب شدند. سپس، از مجموع ۱۲ سوال طراحی‌شده ۳ سوال حذف شد (n=9).

مخاطبان پژوهش برای ورود به بخش میدانی و ارائه پرسش‌نامه از میان افراد عادی و مراجعین مجتمع گردشگری چیتگر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. در این روش نمونه‌گیری تمام افراد جامعه شانس برابر برای انتخاب شدن دارند و پرسش‌نامه در میان این افراد توزیع شد.

تعداد نمونه‌ها براساس فرمول کوکران تعیین شد (n=310). روایی پرسش‌نامه با استفاده از توزیع آزمایشی ۵ پرسش‌نامه به هدف بررسی محتوا و همچنین قابلیت درک سوالات برای جامعه هدف (عامه مردم) از طریق بررسی پاسخ‌های داده شده و میزان مطابقت

۲۰۳۰ صنعت گردشگری با رشد متوسط ۳/۳٪ ادامه خواهد یافت و رشد چشمگیری در مصرف گردشگری وجود خواهد داشت که فضای زیادی برای رشد گردشگری فراهم می‌کند [Li et al., 2020]. مدیریت بخش گردشگری باید شامل کلیه اصول مدیریتی باشد که اخلاقیات جامعه، ارزش‌های اجتماعی و پایداری محیطی را برای توانمندسازی بازدیدکنندگان و مسافران به منظور بهره‌مندی از فعالیت‌های گردشگری خود مشخص نماید. در این فرآیند، جامعه محلی از نظر توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی منتفع می‌شود [Astawa et al., 2018]. در مشاغل و بازارهای گردشگری که به تدریج در حال ظهور هستند، سیاست‌گذاران و بازیگران نهادی دایماً در حال بررسی روش‌هایی هستند که بتوانند آنها را برای ایجاد حضور واقعی در بازار براساس رفتار پیچیده گردشگری توانمند سازند [Reinhold et al., 2017]. در زمینه ارتقای امور مدیریتی مجموعه‌های گردشگری می‌توان به موضوع حکمروایی خوب اشاره نمود. حکمرانی خوب به سیستم‌های حاکمیتی گفته می‌شود که قابلیت پاسخ‌گویی فراگیر و شفاف را داشته باشند. همه کشورهای در حال توسعه باید به طور مداوم برای اداره بهتر کار کنند. تعریف این اصطلاح توسط اتحادیه اروپا این است که حکمرانی خوب، مدیریت شفاف و پاسخ‌گو در کشور با هدف اطمینان از توسعه اقتصادی و اجتماعی عادلانه و پایدار است. در تعریف دیگر، حکمرانی خوب شامل احترام به سیاستمداران و نهادهای حقوق بشر و اصول دموکراسی و حاکمیت قانون است. همچنین حکمرانی خوب به‌ویژه مربوط به مساله مدیریت منابع عمومی برای ایجاد اقتصاد پایدار و روش‌های توزیع عادلانه است. اصول اساسی حاکمیت خوب جهانی شامل احترام به حقوق بشر و حقوق زنان، احترام به قانون، فضای سیاسی آزاد، رزرو، پاسخ‌گویی، شفافیت و کارایی اداری سیستم اداری است [Leitão, 2010]. در ارتباط با نقش حکمروایی خوب در زمینه گردشگری، تحقیقات داخلی و خارجی به انجام رسیده است. به عنوان مثال، کاظمیان و همکاران [Kazemian et al., 2021] بیان کردند که در کشورهای پیشرفته برای حل مشکلات مدیریت شهری به‌خصوص در کلانشهرها مدیریت شهری بر مبنای نظریه حکمروایی خوب شهری است. ضیایی و اردکانی [Ziaee & Ardakani, 2021]، حجازی و جواد [Hejazi & Javadi, 2019] و حسینی و تقوایی [Hosseini & Taghvaei, 2020] بیان نمودند که یکی از راه‌های تحقق توسعه گردشگری پایدار پیاده‌سازی حکمروایی خوب است. اسماعیل‌زاده [Esmailzadeh, 2023] به ارتباط مستقیم بین حکمرانی خوب شهری و توسعه پایدار گردشگری اشاره کرده است. گیسپرت و کلیو [Gispert & Clavé, 2020] در مطالعه‌ای به طبقه‌بندی هفت بُعد از حاکمیت گردشگری (مشارکت، انسجام، مسئولیت‌پذیری، اثربخشی، دانش/کیفیت، گشودگی و ساده‌سازی) از طریق ساخت یک شبکه معنایی براساس درک بازیگران از شیوه‌های خود پرداختند. رقابت در گردشگری بین شهرها و کشورها، برنامه‌ریزان و محققان را به سمت توسعه مدل‌های جهانی، منطقه‌ای، ملی و محلی سوق داده است. این امر از دهه آخر قرن بیستم شدت یافته

جدول ۱) مشخصات دموگرافیک پاسخ‌گویان تحقیق

مولفه	ویژگی‌ها	درصد
جنس	زن	۳۲
	مردان	۶۸
تاهل	مجرد	۵۰/۸۵
	متاهل	۴۹/۱۵
تحصیلات	دیپلم و کمتر	۱۹/۴۲
	فوق دیپلم	۱/۱۴
	کارشناسی	۷۷/۷۱
	کارشناسی ارشد	۸/۵۷
سطح درآمد	کمتر از ۳ میلیون	۳/۱۴
	۳ تا ۵ میلیون	۴۱/۱۴
	بیشتر از ۵ میلیون	۵۵/۷۱

مقدار چولگی ۰/۹۳۵- و مقدار کشیدگی ۱/۰۲۵ بین مقدار ۲- و ۲+ بوده و بیشتر از ۶۵٪ نمرات در زیر توزیع نرمال قرار گرفتند. بدین ترتیب، از آزمون‌های پارامتریک برای ارزیابی سوالات استفاده شد. شاخص‌های حکمروایی خوب مستخرج از سایر مطالعات شامل مشارکت، شفافیت، قانون‌مداری، پاسخ‌گویی، عدالت، مسئولیت‌پذیری، نظارت، کارآیی و اثربخشی و تخصص‌گرایی بود. برای بررسی هر یک از شاخص‌ها تعدادی سوال طراحی شد (جدول ۲) که پس از ارزیابی توسط پرسش‌نامه، مطلوبیت هر یک از ابعاد با استفاده از آزمون t تک‌نمونه بررسی شد.

آنها با اهداف پژوهش و اصلاح برخی سوالات برای تقرب بیشتر پاسخ‌ها در سنجش تمامی اهداف و متغیرهای پژوهش مورد ارزیابی قرار گرفت. پایایی پرسش‌نامه‌ها نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ تایید شد (۰/۸۱). تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از بخش میدانی فرآیندی چند مرحله‌ای بود که طی آن داده‌هایی که از طریق به‌کارگیری ابزارهای جمع‌آوری در نمونه آماری فراهم آمدند، خلاصه، کدبندی، دسته‌بندی و در نهایت پردازش شد تا زمینه برقراری انواع تحلیل‌ها و ارتباط بین این داده‌ها به منظور دستیابی به پاسخ سوالات فراهم آید. تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی شامل آزمون t تک‌نمونه از طریق نرم‌افزار SPSS 26 انجام شد. در آزمون t تک‌نمونه، چنانچه میانگین هر یک از شاخص‌ها کمتر از میانگین نظری و دارای اختلاف معنی‌داری با مقدار تعیین‌شده باشد (p-value < 0.05)، نشان‌دهنده آن است که شاخص مورد نظر کیفیت مطلوبی از نظر حکمروایی گردشگری در منطقه مطالعاتی ندارد.

یافته‌ها

پاسخ‌گویی زن‌ها ۳۲٪، مردان ۶۸٪، مجردها ۵۰/۸۵٪ و متاهل‌ها ۴۹/۱۵٪ بود. بیشترین سطح تحصیلی مربوط به تحصیلات کارشناسی با ۷۷/۷۱٪ بود. اکثر افراد (۵۵/۷۱٪)، درآمد بیشتر از ۵ میلیون داشتند. ۳۲/۸۵٪ نمونه‌ها نیز دارای سن بین ۲۵ تا ۳۰ سال بودند (جدول ۱).

جدول ۲) پارامترهای شناسایی‌شده مجموعه چیتگر در پرتو حکمروایی خوب

بُعد	معیار	سوال
مشارکت	تعیین شوراها برای مشارکت مردم	تا چه حد گردشگران مجموعه چیتگر براساس معیارهای ذکرشده به‌طور مستقیم یا از طریق نهادهای اجرایی با توجه به ظرفیت‌های جدید این مجموعه و علاقه‌مندی‌های گردشگران در فرآیند بهبود این مجموعه مشارکت داشته‌اند؟
	تعداد رای‌دهندگان	
	ایجاد انجمن‌های عمومی متشکل از منتخبان مردم	
شفافیت	انتخاب یک نماینده از طرف مردم	
	در دسترس بودن اطلاعات برای آگاهی مردم	تا چه حد عوامل دست‌اندرکار و برنامه‌ریز مجموعه چیتگر در مورد ظرفیت‌های جدید این مجموعه و اینکه علاقه‌مند به گسترش کدام یک از طرح‌ها هستند اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی نموده‌اند؟
قانون‌مداری	دسترس‌شده بودن اطلاعات برای آگاهی مردم	
	وجود و به‌کارگیری چارچوب‌های قانونی	تا چه حد اجرای قوانین در راستای ظرفیت‌های جدید و علاقه‌مندی گردشگران مجموعه چیتگر بوده است؟
پاسخ‌گویی	دسترس‌شده بودن اطلاعات برای آگاهی مردم	
	جواب‌گویی نهادهای اجرایی در قبال نیازهای مردم	تا چه حد مجریان و قانون‌گذاران در زمینه علاقه گردشگران و ایجاد ظرفیت‌های جدید گردشگری در مجموعه چیتگر پاسخ‌گو بوده‌اند؟
عدالت	انتشار اطلاعات مربوطه برای آگاه شدن مردم	
	دخالت دادن زنان برای تصمیم‌گیری‌ها	تا چه حد گردشگران برای مشارکت در ایجاد ظرفیت‌های جدید و علایق خود در مجموعه چیتگر دارای حقوق مساوی بوده‌اند؟
مسئولیت‌پذیری	استفاده از نظریات اقلیت‌های مذهبی برای موارد منظوره	
	اجرای کردن پروژه‌هایی برای فقرا	
	به عهده‌گرفتن مسئولیت اجرای پروژه‌ها	تا چه حد مسئولان در قبال اقدامات خود در راستای ایجاد ظرفیت‌های جدید و علایق گردشگران مسئولیت‌پذیر بوده‌اند؟
نظارت	پیگیری اتمام و به‌بهره‌برداری رسیدن پروژه‌ها	
	به عهده‌گرفتن کل مسئولیت کار توسط نهادهای دولتی	ایجاد استراتژی‌ها و برنامه‌های مشخص برای پیش‌برد و رسیدن به اهداف تا چه حد دست‌اندرکاران گردشگری مجموعه چیتگر نسبت به ایجاد رهیافت‌های نظام‌مند و پیگیری‌ها شامل نظارت قبل از اقدام، ظرفیت‌های جدید و علایق گردشگران مجموعه چیتگر استراتژی مشخص و نگاه راهبردی داشته‌اند؟
کارآیی و اثربخشی	انجام پروژه‌ها در اسرع وقت	
	رسیدن به اهداف نهایی برنامه	تا چه حد خدمات و منابع در دسترس در زمینه ظرفیت‌های جدید گردشگری مجموعه چیتگر و علایق گردشگران به آنها اعطا شده است و همچنین اختیارات خاصی به گردشگران در این زمینه داده شده است؟
تخصص‌گرایی	ارایه خدمات به بهترین نحو و سطح مطلوب	تا چه حد اندازه در زمینه ظرفیت‌های جدید گردشگری مجموعه چیتگر و علایق گردشگران از متخصصین کمک گرفته شده است؟

بُعد	t-value	میانگین±انحراف معیار	سطح معناداری	سطح اطمینان ۹۵٪	
				حد بالا	حد پایین
مشارکت	۳۸/۲۰۵	۲/۵۰±۰/۴۳	۰/۰۱	-۱/۰۳	۰/۸۵
شفافیت	۲۲/۵۶۹	۲/۳۰±۰/۴۱	۰/۰۲	-۰/۷۸	-۰/۶۶
قانون‌مداری	۸/۹۶۸	۲/۱۰±۰/۳۷	۰/۰۲	-۰/۳۰	-۰/۳۰
پاسخ‌گویی	۴۴/۱۱۲	۲/۶۴±۰/۸۲	۰/۰۱	-۲/۰۱	-۱/۳۲
عدالت	۱۰/۸۷۸	۲/۲۰±۰/۳۹	۰/۰۱	-۰/۶۹	-۰/۵۹
مسئولیت‌پذیری	۵۴/۳۱۱	۲/۷۰±۰/۹۷	۰/۰۳	-۲/۹۸	-۱/۷۳
نظارت	۱۱/۱۰۸	۲/۳۵±۰/۴۵	۰/۰۱	-۰/۷۸	-۰/۶۲
کارایی و اثربخشی	۳۹/۳۱۲	۲/۵۵±۰/۵۴	۰/۰۱	-۱/۴۸	-۱/۰۲
تخصص‌گرایی	۴۳/۹۸۶	۲/۶۱±۰/۸۱	۰/۰۲	-۱/۹۸	-۱/۲۸

به آن برای همه مردم است. اطلاع افراد جامعه از تصمیمات اتخاذ شده و نحوه برگزاری آنها قدم موثری برای شفافیت بیشتر است؛ به همین دلیل باید موانع این مولفه برطرف شود. در این راستا، ضیایی و اردکانی [Ziaee & Ardakani, 2021] بیان نموده‌اند که شفافیت در دستیابی به توسعه پایدار گردشگری از راه حکمروایی خوب نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. برای ارتقای این متغیر، پاسخ‌گویی به موقع و کارآمد سازمان‌های مرتبط با صنعت گردشگری مورد نیاز است. رضوانی و همکاران [Rezvani et al., 2018] ضعف در احیای شفافیت و دسترسی گروه‌های خاص به اطلاعات را به عنوان عواملی که می‌توانند سبب ضعف در عملکرد حکمروایی گردشگری شوند معرفی کرده‌اند. میانگین بُعد قانون‌مداری نیز در این مطالعه پایین‌تر از سطح مطلوبیت قرار داشت. به عبارت دیگر معیارهایی مانند وجود و به‌کارگیری چارچوب‌های قانونی و دسترسی مردم به نهادهای قانونی از سوی تصمیم‌گذاران مورد توجه کافی قرار نگرفته است. ترویج قوانین از طریق رسانه‌های عمومی یکی از مواردی است که در راستای بهبود این معیار موثر واقع می‌شود. در این راستا، ضیایی و همکاران استفاده از رسانه‌های عمومی همچون رادیو و تلویزیون برای فرهنگ‌سازی رعایت قوانین و مقررات را پیشنهاد نموده‌اند [Ziaee & Ardakani, 2021]. عدالت اجتماعی از مولفه‌های برابری و مساوات، قانونمندی، اعطای حقوق و توازن در شهرها به وجود می‌آید. برابری و مساوات از مهم‌ترین ابعاد و اصلی‌ترین معنای عدالت است [Jafarina, 2019]. در بُعد عدالت، معیارهایی مانند دخالت‌دادن زنان برای تصمیم‌گیری‌ها، استفاده از نظریات اقلیت‌های مذهبی، اجرایی کردن پروژه‌هایی برای فقرا از سوی تصمیم‌گذاران با کم و کاستی‌هایی مواجه بوده است. عدالت به معنای به رسمیت شناختن حقوق یکسان برای افراد جامعه است. همچنین آنها باید فارغ از جنسیت و سن و غیره از منافع جامعه به طور یکسان بهره‌مند شوند. به همین دلیل اگر هرکدام از این موارد رعایت نشود، بنیان‌های دموکراتیک یک جامعه دچار تزلزل می‌شود. براساس پژوهش امینیان و همکاران [Aminian et al., 2017] در امور گردشگری، به‌خصوص در سازمان‌ها و ارگان‌های مربوطه باید تلاش شود که با ترویج قانونمندی، عدالت‌محوری به بهترین شکل اجرا شود. زیرا این

اطلاعات توصیفی ابعاد مختلف نشان داد که میانگین نمونه برای همه ابعاد پایین‌تر از سطح مطلوبیت قرار داشت (جدول ۳). طبق یافته‌های حاصل از اجرای آزمون تی تک‌نمونه، سطح مطلوبیت برای تمام ابعاد مورد بررسی کمتر از مقدار آزمون بود (Test Value=3). با این وجود، با توجه به فاصله از سطح مطلوبیت آزمون، ابعاد قانون‌مداری، عدالت و شفافیت بیشترین سطح مطلوبیت را نسبت به سایر ابعاد مورد بررسی داشتند (جدول ۳). همچنین، ابعاد مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی و تخصص‌گرایی کمترین سطح مطلوبیت را داشته و بنابراین اولویت این ابعاد در رسیدگی و رفع مشکلات به منظور ارتقا بیش از سایر ابعاد مورد بررسی بود.

بحث

در بُعد مشارکت، معیارهایی مانند تعیین شوراها برای مشارکت مردم، تعداد رای‌دهندگان، ایجاد انجمن‌های عمومی متشکل از منتخبان مردم و انتخاب یک نماینده از طرف مردم از سوی تصمیم‌گذاران لحاظ نشده است. بنیان دموکراسی بر مبنای مشارکت مردم است و حتی معیار مهمی برای توسعه‌یافتگی کشورها در بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی محسوب می‌شود؛ به همین دلیل باید مشارکت پایین گردشگران در فرآیند برنامه‌ریزی این مجموعه مورد بررسی قرار گیرد و برای بهبود، راهکارهایی ارایه شود. در واقع، مشارکت عمومی ابزاری است که به وسیله آن اعضای جامعه قادر می‌شوند تا در تدوین سیاست‌ها و طرح‌هایی که بر روی محیط زندگی آنها موثر هستند، مشارکت کنند. در پژوهش ضیایی و اردکانی [Ziaee & Ardakani, 2021] برای ارتقای متغیر مشارکت، پیشنهاد شده که از مشارکت فعال شهروندان و ذی‌نفعان و تمام دست‌اندرکاران توسعه گردشگری استفاده شود. همچنین شریف‌زاده و همکاران [Sharifzadeh et al., 2019] بر مشارکت مردم برای ارتقای حکمروایی شهری و تاثیرات نامتعادل در صورت عدم توجه به این معیار تاکید کرده‌اند. میانگین بُعد دوم، یعنی بُعد شفافیت پایین‌تر از سطح مطلوبیت قرار داشت یعنی به عبارت دیگر معیارهایی مانند در دسترس بودن اطلاعات برای آگاهی مردم، دسترسی شهروندان به نهادهای اجرایی، از سوی تصمیم‌گذاران لحاظ نشده بود. شفافیت به معنای جریان آزاد اطلاعات و دسترسی آسان

تشکر و قدردانی: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.
تاییدیه اخلاقی: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.
تعارض منافع: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.
سهم نویسندگان: اکرم آقانسب (نویسنده اول)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۳۰٪)؛ فاطمه ادیبی سعدی‌نژاد (نویسنده دوم)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۳۰٪)؛ آزاده اربابی (نویسنده سوم)، نگارنده مقدمه/روش‌شناس/پژوهشگر اصلی/تحلیلگر آماری/نگارنده بحث (۳۰٪)
منابع مالی: موردی از طرف نویسندگان گزارش نشده است.

منابع

- Aminian N, Seyednaghavi MA, Jahanian M, Emami SM (2017). Assessing the indicators of good governance in development of urban tourism (case study: City of Tehran). *Journal of Urban Economics and Management*. 5(18):127-139. [Persian]
- Astawa P, Triyuni NN, Santosa DMC (2018). Sustainable tourism and harmonious culture: A case study of cultic model at village tourism. *Journal of Physics: Conference Series*. 953:012057.
- Boroumand AA, Karimi A (2021). Re-conceptualizing and presenting a conceptual model for sustainable ecotourism based on public participation. *Journal of Environmental Science Studies*. 6(1):3419-3433. [Persian]
- Candela G, Figini P (2012). *The economics of tourism destinations*. Berlin: Springer; p. 73-130.
- Esmailzadeh H (2023). The role of good governance in sustainable development of tourism (case study: Cities of Tabriz, Bonab and Kalibar). *Sustainable Development of Geographical Environment*. 4(7):173-188. [Persian]
- Gispert OB, Clavé SA (2020). Dimensions and models of tourism governance in a tourism system: The experience of Catalonia. *Journal of Destination Marketing & Management*. 17:100465.
- Green H, Hunter C, Moore B (1990). Assessing the environmental impact of tourism development: Use of the Delphi technique. *Tourism Management*. 11(2):111-120.
- Hassanvand M, Gorji AA, Salmani M (2015). The accountability under the constitutional system. *Fundamental Rights Journal*. 12(23):91-120. [Persian]
- Hejazi SA, Javadi M (2019). Validation of geo-tourism potentials for sustainable tourism development using Hierarchical Fuzzy TOPSIS model (case study: Kental national park). *Quarterly Geographical Journal of Territory*. 16(62):133-145. [Persian]
- Herman GV, Grama V, Stupariu IM (2016). The international organisation between globalization and regionalization. Case study: World tourism organization. *Revista Română de Geografie Politică*. 18(2):49-59.
- Hosseini SS, Taghvaei M (2020). The codification and evaluation of policy indexes and medical tourism rules in Iran (a qualitative and quantitative study). *Bioethics Journal*. 10(35):1-14. [Persian]
- Jafarinia A (2019). Social justice, spatial justice and development. *Quarterly of Geography & Regional Planning*. 9(37):298-311. [Persian]
- Kazemian G, Barari E, Sharif Zadeh F, Ghorbanizadeh V (2021). Developing the appropriate good urban governance model for metropolises of Iran and the integrated analysis of current situation (case study:

دو شاخص علاوه بر مبحث مدیریت شهری و برنامه‌ریزی برای آینده به جذب و حفظ منابع انسانی ماهر نیز منجر می‌شود.

در بُعد پاسخ‌گویی، معیارهایی مانند جواب‌گوبودن نهادهای اجرایی در قبال نیازهای مردم، انتشار اطلاعات مربوطه برای آگاه‌شدن مردم از سوی تصمیم‌گذاران نیازمند توجه ویژه است. پاسخ‌گویی در جامعه به معنای جواب‌گوبودن نهادهای مختلف به مردم در مورد احقاق حقوق آنها است. بر اساس اصل حاکمیت قانون، همه مقامات و نهادهای حاکم در خصوص اقدامات و تصمیمات خویش، موظف به پاسخ‌گویی در مقابل مردم و نهادهای ناظر هستند [Hassanvand et al., 2015]. ارتقای این معیار عاملی است که سبب بهبود حکمروایی و در نتیجه برآیندهای حاصل از توسعه توریسم در مجموعه مورد مطالعه است.

معیارهای به عهده‌گرفتن مسئولیت اجرای پروژه‌ها، پیگیری به بهره‌برداری رسیدن پروژه‌ها، به عهده‌گرفتن کل مسئولیت کار توسط نهادهای دولتی از سوی تصمیم‌گذاران در بُعد مسئولیت‌پذیری در مجموعه گردشگری چیتگر از مطلوبیت پایینی برخوردار بود. عملکرد صادقانه و اعتراف به اشتباه مسئولان و اجرای سازوکارهایی برای امکان برقراری ارتباط مردم موجب مسئولیت‌پذیری مسئولان می‌شود. مطابق با نتایج این پژوهش، مومنی و همکاران [Momeni et al., 2020] متغیر مسئولیت‌پذیری را به عنوان متغیری که بیشترین ارتباط را با حکمروایی خوب داشته است، معرفی نموده است.

در بُعد کارایی و اثربخشی، انجام پروژه‌ها در اسرع وقت، ارائه خدمات به بهترین نحو و سطح مطلوب و رسیدن به اهداف نهایی برنامه توسط نهادهای دولتی در مجموعه گردشگری چیتگر از کیفیت کافی برخوردار نیست. به منظور ارتقای بُعد اثربخشی و کارایی و برای اثربخشی بیشتر مجموعه باید دیدگاه سیستماتیک هم در رده‌های بالایی و هم رده‌های پایین مدیریتی به صورت متعادل برقرار شود.

در بُعد تخصص‌گرایی نیز استفاده از متخصصان مربوطه برای رسیدن به بهترین نتیجه توسط نهادهای دولتی از سوی تصمیم‌گذاران باید مورد توجه قرار بگیرد. در واقع، یکی از مشکلات در مدیریت سیستماتیک، عدم بهره‌مندی از افراد متخصص و عدم انطباق تخصص با کار محوله است. طبیعتاً نتایج برخاسته از چنین عدم انطباقی، ترویج بی‌نظمی و عدم دستیابی به نتایج مورد انتظار و متعاقباً عدم موفقیت سیستم مدیریتی است.

نتیجه‌گیری

مدل حکمروایی توسعه گردشگری در مجموعه تفریحی چیتگر با توجه به ۹ بُعد مشارکت، شفافیت، قانون‌مداری، پاسخ‌گویی، عدالت، مسئولیت‌پذیری، نظارت، کارایی و اثربخشی و تخصص‌گرایی قابل دستیابی است. هر یک از ابعاد دارای معیارهایی هستند که ارتقای هر یک از آنها در ارتقای سطح ابعاد و نیز متعاقباً ارتقای سطح گردشگری مجموعه چیتگر حایز اهمیت است.

industry, future markets and Iran's position. *Tourism and Leisure Time Journal*. 1(1):1-18. [Persian]

- Reinhold S, Zach FJ, Krizaj D (2017). Business models in tourism: A review and research agenda. *Tourism Review*. 72(4):462-482.

- Rezvani MR, Sabaghpour M, Shafia S (2018). The role of the key players in the governance of e-tourism in Iran. *Tourism Management Studies*. 12(40):41-82. [Persian]

- Telfer DJ, Sharpley R (2016). *Tourism and development in the developing world*. 2nd edition. London: Routledge.

- Tosun C, Jenkin CL (1996). Regional planning approaches to tourism development: The case of Turkey. *Tourism Management*. 17(7):519-531.

- Sharifzadeh E, Sheikhi A, Heidari Tshekabood A (2019). The assessment of the participatory management in good urban governance (case study: Piranshahr). *Haft Hesar Journal of Environmental Studies*. 7(28):45-60. [Persian]

- Ziaee M, Asadian Ardakani F (2021). A framework for leveling good governance factors in the sustainable development of tourism destinations (case study: Maybod city). *Spatial Planning*. 11(1):1-26. [Persian]

Mashhad). *Research and Urban Planning*. 12(44):55-74. [Persian]

- Leitão A (2010). Corruption and the environmental Kuznets curve: Empirical evidence for sulfur. *Ecological Economics*. 69(11):2191-2201.

- Li Q, Tang M, Li C (2020). A study on the multiobjective optimization model for tourism development-take Shanghai as example. *Tourism Economics*. 27(4):762-776.

- Momeni A, Jahanshiri M, Azmi A (2020). The effects of good governance on the viability of urban peripheral settlements in Adran Rural District. *Journal of Urban Peripheral Development*. 2(1):193-205. [Persian]

- Netto AP (2009). What is tourism? Definitions, theoretical phases and principles. In: *Philosophical issues in tourism*. Bristol: Channel View Publications; p. 43-61.

- Pazoki M, Sheikhi D, Zand F (2021). The study of good governance in sustainable rural tourism development (case study: Sorkheh Township). *Journal of Regional Planning*. 11(43):64-78. [Persian]

- Rahimpour A (2013). Statistical analysis of world tourism